

10. POVIJEST

10.1. CILJ ISPITIVANJA

Nacionalnim ispitom iz Povijesti ispituju se znanja i vještine koje su učenici osmih razreda stekli tijekom dosadašnjega osnovnoškolskog obrazovanja. Od učenika se očekuje razumijevanje razdoblja i društva, kao i razumijevanje važnih obilježja povijesnih razdoblja i društava koja su predmet proučavanja uz primjenu prikladne terminologije. Također, očekuje se sagledavanje prošlosti uz korištenje vještina i tehničkih koncepata vremena i prostora, uzroka i posljedica, kontinuiteta i promjena, rada s povijesnim izvorima, povijesne perspektive te usporedbe i sučeljavanja.

Ispit je sastavljen prema Kurikulumu nastavnoga predmeta Povijest za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj²³ (NN, br. 27/19).

10.2. SADRŽAJ ISPITA

Područja koja se ispituju nacionalnim ispitom iz Povijesti su:

1. *Društvo*
2. *Ekonomija*
3. *Znanost i tehnologija*
4. *Politika*
5. *Filozofsko-religijsko-kulturno područje.*

Navedena područja ispitivanja obuhvaćaju po nekoliko potpodručja za koja su u tablicama 34., 35., 36. i 37. navedeni odgojno-obrazovni ishodi koje je moguće ispitati nacionalnim ispitom. Svaki je odgojno-obrazovni ishod razrađen na konkretne opise onoga što pristupnik mora znati, razumjeti i moći učiniti kako bi postigao uspjeh u ispitu.

²³ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_03_27_557.html

1. Društvo

U tablici 34. navedena su potpodručja ispitivanja, odgojno-obrazovni ishodi, razrada ishoda i sadržaji ispitivanja iz područja ispitivanja *Društvo*.

Tablica 34. Potpodručja ispitivanja, odgojno-obrazovni ishodi, razrada ishoda i sadržaji ispitivanja iz područja ispitivanja Društvo iz Povijesti

POTPODRUČJE	ODGOJNO–OBRAZOVNI ISHODI	RAZRADA ISHODA	SADRŽAJI ISPITIVANJA
<p><i>Društvo: opća povijest</i></p> <p><i>Društvo: nacionalna povijest</i></p>	<p>POV OŠ A.5.1. Učenik objašnjava dinamiku i promjene u pojedinim društvima u prapovijesti i starome vijeku.</p>	<p>Učenik uspoređuje život ljudi u starije i mlađe kameno doba u svijetu i na hrvatskome povijesnom prostoru.</p> <p>Učenik objašnjava društvene promjene: raslojavanje društva i teritorijalne zajednice u metalno doba (Vučedolska kultura, Iliri i Kelti) na hrvatskome povijesnom prostoru i u širem okruženju.</p> <p>Učenik opisuje društveni život u državama uz rijeke Tigris, Eufrat i Nil s posebnim osvrtom na razvoj pravnih normi.</p> <p>Učenik objašnjava društveni život u grčkim gradovima–državama i uzroke grčke kolonizacije na Sredozemlju i Jadranu.</p> <p>Učenik opisuje ustroj rimskoga društva uzevši u obzir rimske zakone.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Prve ljudske zajednice u prapovijesti ◆ Društvo i svakodnevnica starog Egipta i Mezopotamije ◆ Društveni razvoj u grčkim gradovima–državama na Sredozemlju i Jadranu ◆ Rimsko društvo i svakodnevnica
<p><i>Društvo: opća povijest</i></p> <p><i>Društvo: nacionalna povijest</i></p>	<p>POV OŠ A.6.1. Učenik objašnjava dinamiku i promjene u pojedinim društvima u srednjemu i ranomu novom vijeku.</p>	<p>Učenik opisuje seobu naroda i kretanja stanovništva u srednjem i ranom novom vijeku.</p> <p>Učenik objašnjava utjecaj vjerskih gibanja i ratova na srednjovjekovno i rano novovjekovno društvo.</p> <p>Učenik uspoređuje društvene odnose u srednjem i ranom novom vijeku.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Doba velikih migracija i ranosrednjovjekovna Europa ◆ Srednjovjekovno društvo – građanin, plemić i seljak ◆ Hrvatska u srednjemu vijeku – kneževi, kraljevi i kraljice, župani, plemstvo, svećenstvo, seljaštvo ◆ Utjecaj križarskih ratova na europska i hrvatska društva ◆ Učinak osmanskoga širenja na europske i hrvatske prostore

POTPODRUČJE	ODGOJNO–OBRAZOVNI ISHODI	RAZRADA ISHODA	SADRŽAJI ISPITIVANJA
<p><i>Društvo: opća povijest</i></p> <p><i>Društvo: nacionalna povijest</i></p>	<p>POV OŠ A.7.1. Učenik analizira dinamiku i odnose pojedinaca i različitih društvenih skupina u 18. i 19. stoljeću.</p>	<p>Učenik objašnjava reforme Marije Terezije i Josipa II. te njihov utjecaj na hrvatske zemlje.</p> <p>Učenik kategorizira posljedice industrijskih i građanskih revolucija u Europi, svijetu i na prostoru hrvatskih zemalja.</p> <p>Učenik analizira utjecaj građanskoga zakonika na razvoj društva te razvijanje građanskih prava s posebnim osvrtom na hrvatske zemlje.</p> <p>Učenik objašnjava razvoj Hrvatske u doba ilirskoga pokreta, novoga apsolutizma i građanskih reformi tijekom druge polovine 19. stoljeća.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Hrvatske zemlje u vrijeme dvorskoga – prosvijećenoga apsolutizma ♦ Francuska vladavina u hrvatskim zemljama ♦ Hrvatski narodni preporod – ilirski pokret ♦ Industrijske revolucije – razvoj gradova i radničko pitanje; industrijalizacija Hrvatske ♦ Temelj moderne Hrvatske: izgradnja hrvatskoga građanskoga društva
<p><i>Društvo: opća povijest</i></p> <p><i>Društvo: nacionalna povijest</i></p>	<p>POV OŠ A.8.1. Učenik analizira međusobne odnose i dinamiku u pojedinim društvima tijekom 20. stoljeća.</p>	<p>Učenik objašnjava posljedice ratova 20. stoljeća s obzirom na promjene u društvu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Društveni razvoj u međuratnome razdoblju u Hrvatskoj i svijetu: parlamentarizam, demokracija i totalitarni sustavi

2. Ekonomija

U tablici 35. navedena su potpodručja ispitivanja, odgojno-obrazovni ishodi, razrada ishoda i sadržaji ispitivanja iz područja ispitivanja *Ekonomija*.

Tablica 35. Potpodručja ispitivanja, odgojno-obrazovni ishodi, razrada ishoda i sadržaji ispitivanja iz područja ispitivanja Ekonomija iz Povijesti

POTPODRUČJE	ODGOJNO–OBRAZOVNI ISHODI	RAZRADA ISHODA	SADRŽAJI ISPITIVANJA
<p><i>Ekonomija: opća povijest</i></p> <p><i>Ekonomija: nacionalna povijest</i></p>	<p>POV OŠ B.5.1. Učenik objašnjava gospodarsku aktivnost pojedinih zajednica i njihovu važnost za razvoj društva u prapovijesti i starome vijeku.</p>	<p>Učenik objašnjava pojavu proizvodnje hrane, obrta, trgovine i novca u pojedinim ljudskim zajednicama u prapovijesti i starome vijeku.</p> <p>Učenik opisuje ulogu Feničana i Grka u posredničkoj trgovini, razvoj gospodarskih djelatnosti te osnivanje grčkih naseobina na hrvatskome povijesnom prostoru.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Od skupljača hrane i lovca do ratara, stočara, obrtnika i trgovca • Stari Istok: grad postaje gospodarsko središte države • Feničani i Grci – pomorci, trgovci i kolonizatori na Sredozemlju i Jadranu
<p><i>Ekonomija: opća povijest</i></p> <p><i>Ekonomija: nacionalna povijest</i></p>	<p>POV OŠ B.6.1. Učenik objašnjava gospodarsku dinamiku i njezinu važnost u srednjemu i ranomu novom vijeku.</p>	<p>Učenik objašnjava gospodarsku organizaciju srednjovjekovnoga i rano novovjekovnoga vlastelinstva.</p> <p>Učenik opisuje povezanost trgovine s razvojem gradova u Europi i Hrvatskoj u srednjemu i ranomu novom vijeku.</p> <p>Učenik opisuje utjecaje izvaneuropskih civilizacija i kultura na europsko gospodarstvo.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Gospodarstvo na srednjovjekovnome i rano novovjekovnome vlastelinstvu • Uspon obrta, trgovine i manufakture. Razvoj srednjovjekovnih i rano novovjekovnih gradova – europski i hrvatski primjeri • Gospodarske posljedice velikih geografskih otkrića

POTPODRUČJE	ODGOJNO–OBRAZOVNI ISHODI	RAZRADA ISHODA	SADRŽAJI ISPITIVANJA
<p><i>Ekonomija: opća povijest</i></p> <p><i>Ekonomija: nacionalna povijest</i></p>	<p>POV OŠ B.7.1. Učenik analizira prosvijećeni apsolutizam i industrijalizaciju u smislu modernizacije i jačanja gospodarstva.</p>	<p>Učenik izdvaja gospodarske posljedice industrijskih revolucija i ranog kapitalizma.</p> <p>Učenik raspravlja o utjecaju tehnološkoga napretka na svakodnevni život i razvoj gospodarstva s posebnim osvrtom na Hrvatsku.</p> <p>Učenik objašnjava višestruke utjecaje prirodnih nepogoda i ratnih zbivanja na gospodarske promjene na prijelazu 19. i 20. stoljeća.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Industrijske revolucije – razvoj gradova ♦ Industrijalizacija Hrvatske ♦ Gospodarske i demografske promjene na prijelazu 19. i 20. stoljeća
<p><i>Ekonomija: opća povijest</i></p> <p><i>Ekonomija: nacionalna povijest</i></p>	<p>POV OŠ B.8.1. Učenik analizira gospodarsku aktivnost i gospodarske sustave pojedinih država tijekom 20. stoljeća.</p>	<p>Učenik uspoređuje specifičnosti gospodarskoga razvoja svijeta, Europe i Hrvatske u međuratnome razdoblju.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Gospodarski učinci Velike svjetske gospodarske krize

3. Znanost i tehnologija

U tablici 36. navedena su potpodručja ispitivanja, odgojno-obrazovni ishodi, razrada ishoda i sadržaji ispitivanja iz područja ispitivanja *Znanost i tehnologija*.

Tablica 36. Potpodručja ispitivanja, odgojno-obrazovni ishodi, razrada ishoda i sadržaji ispitivanja iz područja ispitivanja Znanost i tehnologija iz Povijesti

POTPODRUČJE	ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI	RAZRADA ISHODA	SADRŽAJI ISPITIVANJA
<p>Znanost i tehnologija: opća povijest</p> <p>Znanost i tehnologija: nacionalna povijest</p>	<p>POV OŠ C.5.1. Učenik obrazlaže važnost širenja izuma i tehnologije u prapovijesti i starome vijeku.</p>	<p>Učenik navodi najznačajnije izume u prapovijesti i starome vijeku te opisuje njihovu upotrebu i usavršavanje.</p> <p>Učenik objašnjava kako su pismo i znanost u starome vijeku promijenili život ljudi te kako su oružja i transport postali izravna ratna i osvajačka sredstva.</p> <p>Učenik obrazlaže razvoj seoskih i gradskih kuća te javnih građevina, kao i gradnju cesta te razvoj komunikacija.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Prapovijest izumi mijenjaju život ljudi Razvoj pisma i znanosti na Starome Istoku Graditeljska dostignuća, komunikacije i prometnice u starome svijetu
<p>Znanost i tehnologija: opća povijest</p> <p>Znanost i tehnologija: nacionalna povijest</p>	<p>POV OŠ C.6.1. Učenik objašnjava utjecaj znanosti, izuma i tehnologije na razvoj društva u srednjemu i ranomu novom vijeku.</p>	<p>Učenik opisuje oživljavanje antičkih znanja u Europi pod arapskim i židovskim kulturnim utjecajem.</p> <p>Učenik raspravlja o važnosti razvoja znanstvene misli i izuma te daje primjere upotrebe novih alata za napredak gospodarstva i društva.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Doprinosi Arapa i Židova u prijenosu i razvoju znanstvene misli na Sredozemlju i Europi Tehnološki napredak u srednjemu i ranomu novom vijeku: izum tiska, inovacije u poljoprivredi, gradnja utvrda, dvoraca i gradova – europski i hrvatski primjeri
<p>Znanost i tehnologija: opća povijest</p> <p>Znanost i tehnologija: nacionalna povijest</p>	<p>POV OŠ C.7.1. Učenik analizira važnost širenja izuma i tehnologija od 18. stoljeća do početka 20. stoljeća.</p>	<p>Učenik raspravlja o utjecaju razvoja prirodnih znanosti na tehnološki razvoj.</p> <p>Učenik analizira utjecaj tehnološkoga razvoja na pojavu i razvoj militarizma.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Trijumf znanosti i tehnologije i njihova primjena u kapitalizmu Vojno-politički savezi i odnosi među državama

POTPODRUČJE	ODGOJNO–OBRAZOVNI ISHODI	RAZRADA ISHODA	SADRŽAJI ISPITIVANJA
Znanost i tehnologija: opća povijest	POV OŠ C.8.1. Učenik analizira razvoj i upotrebu tehnologija koje su promijenile život čovjeka u 20. i 21. stoljeću.	Učenik istražuje razvoj tehnoloških dostignuća koja su promijenila svakodnevni život u 20. i 21. stoljeću.	<ul style="list-style-type: none"> Znanost i tehnologija u međuratnome razdoblju
Znanost i tehnologija: nacionalna povijest			

4. Politika

U tablici 37. navedena su potpodručja ispitivanja, odgojno-obrazovni ishodi, razrada ishoda i sadržaji ispitivanja iz područja ispitivanja *Politika*.

Tablica 37. Potpodručja ispitivanja, odgojno–obrazovni ishodi, razrada ishoda i sadržaji ispitivanja iz područja ispitivanja *Politika iz Povijesti*

POTPODRUČJE	ODGOJNO–OBRAZOVNI ISHODI	RAZRADA ISHODA	SADRŽAJI ISPITIVANJA
<p><i>Politika: opća povijest</i></p> <p><i>Politika: nacionalna povijest</i></p>	POV OŠ D.5.1. Učenik obrazlaže proces stvaranja i širenja države, državno uređenje i upravljanje državom u starome vijeku.	<p>Učenik uspoređuje razvoj grčkih gradova–država (Sparta i Atena) i novih oblika vladavine.</p> <p>Učenik objašnjava velike ratove Grka: Trojanski rat, grčko–perzijske ratove, Peloponeski rat i osvajanja Aleksandra Velikoga.</p> <p>Učenik objašnjava razvitak Rima od grada–države do Carstva, preobrazbu njegova ustroja te raspad.</p> <p>Učenik pokazuje na karti tijek rimske ekspanzije na hrvatski povijesni prostor i opisuje posljedice na život starosjedilaca.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Grčki gradovi–države: Sparta i Atena Ratovi stare Grčke Razvoj Rima, njegova teritorijalna ekspanzija i proces propadanja
<p><i>Politika: opća povijest</i></p> <p><i>Politika: nacionalna povijest</i></p>	POV OŠ D.6.1. Učenik objašnjava oblike vlasti i načine upravljanja državom u srednjemu i ranomu novom vijeku.	Učenik objašnjava utjecaj politike i ratova na teritorijalne promjene – bizantsko–franački ratovi, širenje arapske vlasti, osmanska osvajanja.	<ul style="list-style-type: none"> Franci, Arapi i Bizantsko Carstvo – od velesila do pada Europske monarhije u srednjemu i ranomu novom vijeku – odabrani primjeri

POTPODRUČJE	ODGOJNO–OBRAZOVNI ISHODI	RAZRADA ISHODA	SADRŽAJI ISPITIVANJA
<p><i>Politika: opća povijest</i></p> <p><i>Politika: nacionalna povijest</i></p>	<p>POV OŠ D.6.1. Učenik objašnjava oblike vlasti i načine upravljanja državom u srednjemu i ranom novom vijeku.</p>	<p>Učenik obrazlaže procese nastanka europskih monarhija, dinastičke promjene i međusobne sukobe.</p> <p>Učenik objašnjava razvoj hrvatske srednjovjekovne države i njezin položaj u različitim državnim zajednicama.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Hrvatska kneževina, kraljevstvo, zajednica s Ugarskom, dio habsburških zemalja ♦ Uspon Osmanskoga Carstva do statusa svjetske velesile
<p><i>Politika: opća povijest</i></p> <p><i>Politika: nacionalna povijest</i></p>	<p>POV OŠ D.7.1. Učenik analizira različita državna uređenja i politike sklapanja međudržavnih saveza od 18. stoljeća do početka 20. stoljeća.</p> <p>POV OŠ D.7.2. Učenik analizira utjecaj revolucija i ratova na preobrazbu državnog uređenja od 18. stoljeća do početka 20. stoljeća.</p>	<p>Učenik objašnjava političku preobrazbu u Sjevernoj Americi i Francuskoj te njihov utjecaj na promjene u pojedinim državama Europe i svijeta.</p> <p>Učenik analizira revolucije 1848./1849., nacionalne pokrete u Europi i problem Istočnoga pitanja.</p> <p>Učenik određuje politički razvoj na području hrvatskih zemalja od preporodnoga doba do kraja Prvoga svjetskog rata.</p> <p>Učenik objašnjava postanak vojno–političkih saveza i uzroke, tijek i posljedice Prvoga svjetskog rata.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Američki rat za nezavisnost, Francuska revolucija i Napoleonovo doba ♦ Revolucije 1848./1849. Stvaranje nacija i nacionalnih država ♦ Parlamentarni život u Habsburškoj Monarhiji i hrvatskim zemljama od Listopadske diplome do početka Prvoga svjetskog rata ♦ Prvi svjetski rat: izmjena granica u Europi
<p><i>Politika: opća povijest</i></p> <p><i>Politika: nacionalna povijest</i></p>	<p>POV OŠ D.8.1. Učenik analizira različita državna uređenja i politike sklapanja međudržavnih saveza u 20. i 21 stoljeću.</p>	<p>Učenik analizira političku kartu Europe u međuratnome razdoblju.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Versajski poredak i novonastalo stanje u Europi i svijetu ♦ Hrvatska i Hrvati u prvoj jugoslavenskoj državi ♦ Sukob federalizma i unitarizma ♦ Režimska nasilja nad Hrvatima

5. Filozofsko–religijsko–kulturno područje

U tablici 38. navedena su potpodručja ispitivanja, odgojno-obrazovni ishodi, razrada ishoda i sadržaji ispitivanja iz područja ispitivanja *Filozofsko–religijsko–kulturno područje*.

Tablica 38. Potpodručja ispitivanja, odgojno–obrazovni ishodi, razrada ishoda i sadržaji ispitivanja iz područja ispitivanja *Filozofsko–religijsko–kulturno područje iz Povijesti*

POTPODRUČJE	ODGOJNO–OBRAZOVNI ISHODI	RAZRADA ISHODA	SADRŽAJI ISPITIVANJA
<p><i>Filozofsko–religijsko–kulturno područje: opća povijest</i></p> <p><i>Filozofsko–religijsko–kulturno područje: nacionalna povijest</i></p>	<p>POV OŠ E.5.1. Učenik obrazlaže važnost povijesti, uspoređuje različite ideje, umjetnosti, predmete svakodnevnog upotrebu te pojavu pismenosti u prapovijesti i starome vijeku.</p> <p>POV OŠ E.5.2. Učenik objašnjava obilježja religija u civilizacijama i kulturama staroga svijeta.</p>	<p>Učenik opisuje važnost učenja povijesti, povijesnih izvora, arheoloških iskopavanja, računanja vremena i povijesnih razdoblja.</p> <p>Učenik objašnjava najstarija vjerovanja te prve poznate kalendare na hrvatskome povijesnom prostoru.</p> <p>Učenik razlikuje umjetnost oblikovanja predmeta svakodnevnog upotrebe u prapovijesti i ranim civilizacijama.</p> <p>Učenik opisuje najstarija pisma i pojavu škola.</p> <p>Učenik objašnjava religije u starome svijetu, pojavu kršćanstva, progone i uspon kršćanstva u Rimskome Carstvu te širenje kršćanstva na hrvatskome povijesnom prostoru.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Uvod u povijest ◆ Prapovijest vjerovanja i počeci umjetnosti ◆ Stari svijet – pismo, umjetnost, religija, filozofija
<p><i>Filozofsko–religijsko–kulturno područje: opća povijest</i></p> <p><i>Filozofsko–religijsko–kulturno područje: nacionalna povijest</i></p>	<p>POV OŠ E.6.1. Učenik objašnjava različite ideje, umjetničke stilove i književna djela u srednjemu i ranomu novom vijeku.</p> <p>POV OŠ E.6.2. Učenik raspravlja o obilježjima i sukobima religija u civilizacijama, društvima i kulturama srednjega i ranoga novog vijeka.</p>	<p>Učenik opisuje širenje i sukobe religija na prostoru srednjovjekovne i rano novovjekovne Europe.</p> <p>Učenik uspoređuje različite umjetničke stilove i kulturne dosege srednjega i ranoga novoga vijeka.</p> <p>Učenik objašnjava razloge diobe kršćanstva tijekom srednjega i ranoga novog vijeka.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Kristijanizacija Europe i hrvatskih zemalja ◆ Uloga benediktinaca u kulturnome rastu i obnovi Europe ◆ Trojezična i tropismena kultura hrvatskoga srednjovjekovlja ◆ Podjele u kršćanstvu u srednjemu i ranomu novom vijeku ◆ Umjetnost od predromanike do baroka – europski i hrvatski primjeri ◆ Arapska i osmanska umjetnost u Europi

POTPODRUČJE	ODGOJNO–OBRAZOVNI ISHODI	RAZRADA ISHODA	SADRŽAJI ISPITIVANJA
<p><i>Filozofsko–religijsko–kulturno područje: opća povijest</i></p> <p><i>Filozofsko–religijsko–kulturno područje: nacionalna povijest</i></p>	<p>POV OŠ E.7.1. Učenik analizira ideje, ideologije i umjetničke dosege od 18. stoljeća do početka 20. stoljeća.</p>	<p>Učenik analizira prosvjetiteljske ideje na području filozofije, znanosti, religije, politike i ekonomije.</p> <p>Učenik razlikuje temeljna obilježja konzervativizma, liberalizma, socijalizma i nacionalnih pokreta.</p> <p>Učenik objašnjava važnost hrvatskih preporoditelja u kulturi, umjetnosti i znanosti, te njihovu ulogu u izgradnji političkih i kulturnih institucija.</p> <p>Učenik razlikuje značajke umjetničkih stilova modernoga doba u hrvatskome i svjetskome kontekstu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Doba prosvjetiteljstva ◆ Ideologije 19. stoljeća s osobitim osvrtom na oblikovanje hrvatske nacije ◆ Umjetnost modernoga doba – slikarstvo, glazba i književnost
<p><i>Filozofsko–religijsko–kulturno područje: opća povijest</i></p> <p><i>Filozofsko–religijsko–kulturno područje: nacionalna povijest</i></p>	<p>Ne ispituje se ishod iz ovoga područja.</p>		

10.3. STRUKTURA ISPITA

Nacionalni ispit iz Povijesti za osmi razred osnovne škole sadrži 30 zadataka, od čega je 19 zadataka zatvorenoga tipa (15 zadataka višestrukoga izbora i četiri zadatka kronologije), a 11 zadataka otvorenoga tipa (10 zadataka kratkoga odgovora i jedan zadatak produženoga odgovora).

Područje ispitivanja *Društvo* zastupljeno je u ispitu sa sedam zadataka iz dvaju potpodručja: *Društvo: opća povijest* i *Društvo: nacionalna povijest* koja se ispituju sa svim propisanim tipovima zadataka osim zadatka produženoga odgovora.

Područje ispitivanja *Ekonomija* zastupljeno je u ispitu s pet zadataka iz dvaju potpodručja: *Ekonomija: opća povijest* i *Ekonomija: nacionalna povijest* koja se ispituju sa svim propisanim tipovima zadataka osim zadatka produženoga odgovora.

Područje ispitivanja *Znanost i tehnologija* zastupljeno je u ispitu sa šest zadataka iz dvaju potpodručja: *Znanost i tehnologija: opća povijest* i *Znanost i tehnologija: nacionalna povijest* koja se ispituju sa svim propisanim tipovima zadataka osim zadatka produženoga odgovora.

Područje ispitivanja *Politika* zastupljeno je u ispitu s osam zadataka iz dvaju potpodručja: *Politika: opća povijest* i *Politika: nacionalna povijest* koja se ispituju sa svim propisanim tipovima zadataka uključujući i zadatak produženoga odgovora.

Područje ispitivanja *Filozofsko-kulturno-religijsko područje* zastupljeno je u ispitu s četirima zadatcima iz dvaju potpodručja: *Filozofsko-kulturno-religijsko područje: opća povijest* i *Filozofsko-kulturno-religijsko područje: nacionalna povijest* koja se ispituju sa svim propisanim tipovima zadataka osim zadatka produženoga odgovora.

U tablici 39. naveden je broj zadataka u ispitu prema vrstama zadataka za svako područje i potpodručje ispitivanja.

Tablica 39. Broj zadataka u ispitu prema vrstama zadataka za svako područje i potpodručje ispitivanja

PODRUČJE ISPITIVANJA	BROJ ZADATAKA PREMA PODRUČJU ISPITIVANJA	BROJ ZADATAKA PREMA POTPODRUČJU ISPITIVANJA	ZADATCI VIŠESTRUKOGA IZBORA	ZADATCI KRONOLOGIJE	ZADATCI KRATKOGA ODGOVORA	ZADATAK PRODUŽENOGA ODGOVORA
Društvo	7	Društvo: opća povijest 3 Društvo: nacionalna povijest 4	4	1	2	
Ekonomija	5	Ekonomija: opća povijest 2 Ekonomija: nacionalna povijest 3	2	1	2	-
Znanost i tehnologija	6	Znanost i tehnologija: opća povijest 4 Znanost i tehnologija: nacionalna povijest 2	3	1	2	
Politika	8	Politika: opća povijest 3 Politika: nacionalna povijest 5	4	1	2	1
Filozofsko-kulturno – religijsko područje	4	F/K-R: opća povijest 3 F/K-R: nacionalna povijest 1	2	-	2	-
UKUPNO	30	Politika: opća povijest: 15 zadataka Politika: nacionalna povijest: 15 zadataka	15	4	10	1

Nacionalni ispit iz Povijesti traje 70 minuta.

U tablici 40. naveden je broj bodova u ispitu prema vrstama zadataka za svako područje ispitivanja. Učenik u ispitu može ostvariti 31 bod.

Tablica 40. Broj bodova prema vrstama zadataka za svako područje ispitivanja

PODRUČJE ISPITIVANJA	VRSTE ZADATAKA				UKUPAN BROJ BODOVA
	VIŠESTRUKI IZBOR	KRONOLOGIJA	KRATKI ODGOVOR	PRODUŽENI ODGOVOR	
Društvo	4	1	2	/	7
Ekonomija	2	1	2	/	5
Znanost i tehnologija	3	1	2	/	6
Politika	4	1	2	2	9
Filozofsko- -kulturno- -religijsko područje	2	/	2	/	4
UKUPNO	15	4	10	2	31

10.4. PRIMJERI ZADATAKA

1. primjer

Koji je od navedenih objekata u vrijeme antičkoga Rima koristio građanima za odmor i rehabilitaciju, a u iste se svrhe koristi i danas?

- A. terme
- B. slavoluk
- C. mauzolej
- D. akvadukt

Točan odgovor: A

Područje ispitivanja: *Znanost i tehnologija*

Potpodručje ispitivanja: *Znanost i tehnologija: opća povijest*

Odgojno-obrazovni ishod: POV OŠ C.5.1. Učenik obrazlaže važnost širenja izuma i tehnologije u prapovijesti i starome vijeku.

Razrada odgojno-obrazovnoga ishoda: Učenik obrazlaže razvoj seoskih i gradskih kuća te javnih građevina, kao i gradnju cesta te razvoj komunikacija.

Sadržaj ispitivanja: graditeljska dostignuća, komunikacije i prometnice u starome svijetu.

Koncept ispitivanja: kontinuitet i promjena

Kognitivna razina: razumijevanje

Procijenjena težina: lagano

2. primjer

U kojemu su nizu točno kronološki poredani događaji iz hrvatske povijesti s početka 20. stoljeća?

- A.** proglašenje Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca → donošenje Vidovdanskoga ustava → atentat u Narodnoj skupštini → osnivanje Narodnoga vijeća Slovenaca, Hrvata i Srba
- B.** osnivanje Narodnoga vijeća Slovenaca, Hrvata i Srba → donošenje Vidovdanskoga ustava → proglašenje Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca → atentat u Narodnoj skupštini
- C.** proglašenje Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca → osnivanje Narodnoga vijeća Slovenaca, Hrvata i Srba → donošenje Vidovdanskoga ustava → atentat u Narodnoj skupštini
- D.** osnivanje Narodnoga vijeća Slovenaca, Hrvata i Srba → proglašenje Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca → donošenje Vidovdanskoga ustava → atentat u Narodnoj skupštini

Točan odgovor: D. osnivanje Narodnoga vijeća Slovenaca, Hrvata i Srba → proglašenje Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca → donošenje Vidovdanskoga ustava → atentat u Narodnoj skupštini

Područje ispitivanja: *Politika*

Potpodručje ispitivanja: *Politika: nacionalna povijest*

Obrazovni ishod: POV OŠ D.8.1. Učenik analizira različita državna uređenja i politike sklapanja međudržavnih saveza u 20. i 21. stoljeću.

Razrada ishoda: Učenik analizira političku kartu Europe u međuratnome razdoblju.

Sadržaj ispitivanja: Hrvatska i Hrvati u prvoj jugoslavenskoj državi

Koncept ispitivanja: vrijeme i prostor

Kognitivna razina: pamćenje

Procijenjena težina: lagano

3. primjer

Pozorno pročitaj ulomak iz djela *Satir iliti divji čovik* i odgovori na postavljeno pitanje.

(...)

To upamti, moj dragi Slavonče,
dragi brate i dobri zemljače,
pak kad tebe nije otac dao
ni u skulu da učiš poslao,
šalji dite, nek dobar postane,
to ti kažem ja od moje strane. (...)

Koji je hrvatski prosvjetitelj autor navedenoga djela?

Točan odgovor: Matija Antun Reljković, Matija Antun Relković

Područje ispitivanja: *Filozofsko-kulturno-religijsko područje*

Potpodručje ispitivanja: *Filozofsko-kulturno-religijsko područje: nacionalna povijest*

Obrazovni ishod: POV OŠ E.7.1. Učenik analizira ideje, ideologije i umjetničke dosege od 18. stoljeća do početka 20. stoljeća.

Razrada odgojno-obrazovnoga ishoda: Učenik objašnjava važnost hrvatskih preporoditelja u kulturi, umjetnosti i znanosti te njihovu ulogu u izgradnji političkih i kulturnih institucija.

Sadržaj ispitivanja: umjetnost modernoga doba – slikarstvo, glazba i književnost.

Koncept ispitivanja: rad s povijesnim izvorima

Kognitivna razina: razumijevanje

Procijenjena težina: srednje teško

4. primjer

Ukratko objasni pojmove 1. Ulazak Sjedinjenih Američkih Država u Prvi svjetski rat i 2. Izlazak Rusije iz Prvog svjetskog rata

Prvi pojam: Ulazak Sjedinjenih Američkih Država u Prvi svjetski rat

Drugi pojam: Izlazak Rusije iz Prvog svjetskog rata

MODEL TOČNOGA ODGOVORA:

Prvi pojam: U drugoj polovini 1916. njemačko ratno zapovjedništvo započelo je s neograničenim pomorskim ratom, kojim su nastojali prekinuti opskrbe linije kojima su SAD pomagale ratne napore ponajviše Francuske i Velike Britanije. SAD su do tada vodile tradicionalnu politiku neutralnosti i nemiješanja u europske sukobe. Ipak, pomagali su potajno sile Antante robom i kreditima pa su očekivali pobjedu te strane u ratu. Kada je SAD ipak potaknut potapljanjem dobrog dijela svoje trgovačke flote zatražio od Njemačke da prestane potapati i njene, neutralne brodove, a Njemačka se na to oglušila, u travnju 1917. SAD će objaviti rat Njemačkoj, što je u nadolazećim mjesecima potaklo Njemačku da pokuša čim prije okončati rat, prije nego što američke trupe i oprema dođu do Antantne strane na europskim bojištima.

Drugi pojam: Od samoga početka Prvog svjetskoga rata Rusija se susrela s problemima manjka opreme i opskrbe, kako vojnika, tako i običnog stanovništva u pozadini frontova. Kako je rat odmicao gospodarsko-društveno-politička kriza bila je sve veća, a nezadovoljstvo je raslo. Pod pritiskom nemira koji su izbili u Petrogradu i prerasli u Veljačku revoluciju 1917. car (Nikolaj II.) je odstupio i proglašena je republika. Kako ni privremena vlada nije uspjela riješiti krizu te sa Antantom i Središnjim silama okončati pregovore o izlasku Rusije iz rata, boljševici, lijevo krilo socijaldemokrata, predvođeni Lenjinom uz pomoć vojske svrgnuli su privremenu vladu i preuzeli vlast u Listopadskoj revoluciji. Početkom iduće, 1918. nova boljševička vlada je potpisala mir sa Središnjim silama u Brest-Litovsku, kojim je pristala i na velike teritorijalne gubitke.

Područje ispitivanja: *Politika*

Potpodručje ispitivanja: *Politika: opća povijest*

Odgojno-obrazovni ishod: POV OŠ D.7.1. Učenik analizira različita državna uređenja i politike sklapanja međudržavnih saveza od 18. stoljeća do početka 20. stoljeća.

Razrada odgojno-obrazovnog ishoda: Učenik objašnjava postanak vojno-političkih saveza i uzroke, tijek i posljedice Prvoga svjetskog rata.

Sadržaj: Prvi svjetski rat: izmjena granica u Europi.

Koncept ispitivanja: usporedba i sučeljavanje

Kognitivna razina: primjena

Procijenjena težina: srednje teško